

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2556

**การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก**

**PEOPLE'S PARTICIPATION FOR LOCAL PLANNING OF SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, NAKHON NAYOK PROVINCE**

ฐิติพงศ์ โกสันต์ อิมรอน มะลูลีม และวิมล หอมยิ่ง
Mr.Thitiphong Kosan Professor Dr.Imron Maluleem and Dr.Wimol Homying

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก และ (2) เพื่อศึกษาถึงข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 152 คน ซึ่งเป็นผู้นำในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผน และผู้นำชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประชาคมหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงมาก 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน ระดับสูง 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพให้มากขึ้นในทุกด้าน โดยกำหนดให้มีแผนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ชัดเจนและการให้ข่าวสารแก่ประชาชนในรูปแบบการสื่อสารสองทาง

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of people's participation in local planning of subdistrict administrative organization Nakhon Nayok Province, and 2) to offer suggestions in local subdistrict administrative organization planning in Nakhon Nayok Province. The research, sample consisted of 152 leaders in subdistrict administrative organizations comprising chief executives, chief administrators, policy and planning analyst and community leaders from village communities. Data collection was made by questionnaire. The data were analyzed by statistics of frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follow 1) The level of people's participation in local planning of subdistrict administrative organization in Nakhon Nayok Province was found to be at high level in general, except that the participation in the mutiple benefit sharing was at very high level 2 while participation in the decision sharing dimension and assessment sharing dimension was at high level. The implementation sharing was at medium level. 2) Recommendations of people for development planning were included the extension of people's participation qualitatively, determined a clearly plans for supported the participation and informed the information to people with two communication.

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม แผนพัฒนาท้องถิ่น

ความสำคัญของปัญหา

การตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีเจตนารมณ์ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง การให้โอกาสผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การหาแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนแก้ไขปัญหา รวมทั้งการร่วมปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตลอดจนการประเมินผลแผนงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่

ประชาชนได้รับการลงมือกระทำเอง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและทำให้ทราบถึงวิธีการที่จะจัดการถึงปัญหาของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ยังทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้ามาร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยคิดเป็น ทำเป็น และมีความรู้สึกมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ อย่างแท้จริง อันจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีทิศทางของการพัฒนาในแนวทางเดียวกันอย่างชัดเจน

จากเหตุผลและความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น ทำให้ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ ลดลงคือ ต้องให้ผู้นำชุมชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการต่างๆ ที่ชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ต้องการอย่างแท้จริง เพื่อนำเอาความคิดเห็นที่เสนอมา มาปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก เพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายกอันจะเป็นแนวทางในการกระตุ้นความสนใจของภาคประชาชนและภาครัฐที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับใด
2. ข้อเสนอแนะของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายกเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาถึงข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นประชาชน ในจังหวัดนครนายก จำนวน 152 คน ซึ่งได้แก่ (1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (3) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน (3) ประชาคมหมู่บ้าน

ที่	อำเภอ	กลุ่มตัวอย่าง(เท่ากับกลุ่มประชากร)		
		จำนวน อบต	กลุ่มตัวอย่าง	รวม
1	อำเภอเมืองนครนายก	12	48	48
2	อำเภอปากพลี	7	28	28
3	อำเภอบ้านนา	9	36	36
4	อำเภอองครักษ์	10	40	40
รวม		38	152	152

พื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย

1. อำเภอเมืองนครนายก
2. อำเภอปากพลี
3. อำเภอบ้านนา
4. อำเภอองครักษ์

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดเก็บด้วยตนเองเพื่อทราบข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) ในรูปของตารางวัตถุประสงค์ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามคุณสมบัติทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพในชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด แบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ กิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดซึ่งมีตัวเลือก หลายประเภทเพื่อให้ผู้ตอบได้เลือกตอบ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ใน 4 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ โดยใช้วิธีมาตรวัดแบบ สเกลซึ่งประกอบด้วย 5 ระดับตัวเลือก

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับสูงมาก

ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับสูง

ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับต่ำ

ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับต่ำมาก

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมและศึกษาหลักการขั้นตอนจากเอกสาร คู่มือ ระเบียบ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 กำหนดเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษามาใช้ในการสร้าง แบบสอบถามทั้งชนิดปลายเปิดและปลายปิด

4.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ประธาน และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ แก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของ แบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา ประธาน และผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

4.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านเพื่อประเมินความ สอดคล้องและเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้สูตร IOC (Index of item objective congruence) ซึ่งเกณฑ์ในการให้คะแนนมีดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้ แบบสอบถาม จำนวน 152 ชุด หลังจากเก็บแบบสอบถามแล้วได้นำมาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนครนายกแบ่งเป็นเขตอำเภอ

ที่	อำเภอ	กลุ่มตัวอย่าง (เท่ากับกลุ่มประชากร)		
		1	4	รวม
1	อำเภอเมืองนครนายก	12	48	48
2	อำเภอปากพลี	7	28	28
3	อำเภอบ้านนา	9	36	36
4	อำเภอองครักษ์	10	40	40
รวม		38	152	152

6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ได้อาศัยวิธีการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติที่ใช้ในการศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency)
2. สถิติร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 152 ชุด มาลงรหัสประมวลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

การแปรผลข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ มาใช้ในการอธิบายเปรียบเทียบกับแนวความคิดทางทฤษฎี ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และแปรผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตอบคำถามไว้ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 คุณสมบัติทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม แปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 กิจกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนแปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายถึงกิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการ

อธิบายถึง ระดับการมีส่วนร่วมฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดระดับความสำคัญ เป็น 4 ระดับ ดังนี้ (ริงสรณ์ สิงเหล็ก, 2551)

คะแนน 4.21-5.00 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมี ส่วนร่วมสูงมาก

คะแนน 3.41-4.20 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมี ส่วนร่วมมาก

คะแนน 2.61-3.40 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมี ส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 1.81-2.60 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมี ส่วนร่วมระดับน้อย

คะแนน 1.00-1.80 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับการมี ส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เหตุผลของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและการไม่เข้าร่วมของประชาชน แปรผลข้อมูล โดยอาศัยค่าความถี่ (Frequency) ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ลักษณะของคำถามเป็นแบบเปิด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก 4 ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.01	0.74	สูง	2
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.75	0.91	ปานกลาง	4
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน	4.59	0.57	สูงมาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.94	0.74	สูง	3
รวม	3.82	0.74	สูง	

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ด้านการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับสูงมาก 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{X}=4.59$) ระดับสูง 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.01$) การมีส่วนร่วมในการพยายามประเมิณผล ($\bar{X}=3.94$) และระดับปานกลาง 1 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}=2.75$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ จากการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐ ควรมีส่วนร่วมกับประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยเห็นควรมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นความร่วมมือ ประสานงาน และสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การจัดฝึกอบรม การประชุมเพื่อกระตุ้นเตือนหรือส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล หรือประชาชน เกิดการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน การให้คำแนะนำ คำปรึกษาในด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ และงานด้านวิชาการ รวมทั้งการอุดหนุนทางด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

2. สนับสนุนงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณมีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารหน่วยงานหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะสามารถนำเอางบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนของรัฐบาลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความเจริญก้าวหน้า เช่น สนับสนุนในการดำเนินโครงการก่อสร้างประปาหมู่บ้าน การกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล การก่อสร้างต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการจัดการศึกษา การสาธารณสุข การส่งเสริมอาชีพ และกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด

3. ควรส่งเสริมและปรับปรุงการบริการด้านสาธารณสุข สนับสนุนการจัดหาเครื่องมือแพทย์ที่มีความทันสมัย และจำเป็นให้กับสถานบริการสาธารณสุข และมีบุคลากรพร้อมที่จะรองรับการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้ปฏิบัติงานเชิงรุกในการส่งเสริมสุขภาพในท้องถิ่น และชุมชน การดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการการดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาลและการเฝ้าระวังโรคในชุมชน

4. ควรส่งเสริมและปรับปรุงด้านการสาธารณสุขมูลฐาน มุ่งการขยายและยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขมูลฐาน และสาธารณสุขการให้สามารถสนองตอบการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของชุมชน โดยจัดให้มีการวางระบบโครงสร้างพื้นฐาน

ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนาเพื่อมีประสิทธิภาพและเป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ผลการศึกษานำมาอภิปรายได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ผลการศึกษานำมาอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประชาชนมีความเข้าใจในแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ 2550 (ธีรเดช นรัตถรักษา, 2550) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชลดา แสงมณี (2541) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ ปารีชาติ วลัยเสถียร (2542) ว่าการมีส่วนร่วม มีสองลักษณะด้วยกันคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ ร่วมคิดค้นปัญหา วางแผน ตัดสินใจ ระดมทรัพยากร ประเมินผล และรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัฒนธรรมของชุมชน และลักษณะที่สองคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ประชาชนมีความเข้าใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำขึ้น ซึ่งสอดคล้องตามที่ จุรีรัตน์ ราภา (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะหนึ่งคือ การร่วมดำเนินการ ได้แก่ การร่วมแรง ร่วมใจสนับสนุนให้กำลังใจ ทรัพยากร ตลอดจนร่วมบริหารงาน ร่วมแก้ปัญหาและการประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน นกทวี (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต พบว่า ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกผู้แทนประชาคมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา และประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาเทศบาล ด้านมีส่วนร่วมใน

ผลประโยชน์ร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายกโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก ประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองตามแนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ 2550 ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดกองทุนพัฒนาการเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวรวมใจกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นเสนอความต้องการของชุมชนในเขตพื้นที่ จึงทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์พัฒนาขึ้นอย่างมีคุณภาพพัฒนาอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน นกทวี (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต พบว่า แผนพัฒนาตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาท้องถิ่น ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาเทศบาล และปัญหาความต้องการของประชาชนได้รับการแก้ไขและประชาชนได้เข้าร่วมในการประชาคมในแผนพัฒนา/โครงการของเทศบาล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายกโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องด้วย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ 2550 จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลพัฒนาอย่างมีคุณภาพขึ้นมาอยู่ระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ ศรีสิริพันธ์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมเฉพาะด้านการติดตามตรวจสอบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับสูง องค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้ผลการวิจัยนี้ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายกให้มากขึ้นและมีคุณภาพในทุกด้าน โดยกำหนดให้มีแผนการมีส่วนร่วมให้ชัดเจน ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมรวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงการมีส่วนร่วมให้บังเกิดผลต่อ

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ให้มากขึ้น โดยสรุปข้อเสนอแนะเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ เข้าไปมีส่วนร่วมกับคนในหมู่บ้าน เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดการศึกษา การสาธารณสุข การส่งเสริมอาชีพ และกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกข้อบัญญัติและการเสนอโครงการพัฒนาเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และเข้าประชุมประชาคมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดำเนินการตัดแยกขยะ การทำประชาพิจารณ์ในการก่อสร้างต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ สนับสนุนในการดำเนินโครงการก่อสร้างประปาหมู่บ้าน และการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล และ การทำประชาพิจารณ์ในการก่อสร้างต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกัน คือ ควรมีการส่งเสริมและปรับปรุง เพื่อให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้รับประโยชน์ในการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก ตลอดจน องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดบริการ ด้านสาธารณสุขให้แก่คนในท้องถิ่น ควรให้มีการจัดสรรบุคลากรโดยเฉพาะเพื่อให้การบริการสาธารณสุขแก่ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถหรือไม่สะดวกที่ในการเดินทางมารับการบริการสาธารณสุขด้านสุขภาพได้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ควรติดตามตรวจสอบการบริการด้านการป้องกันโรคภัยต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการสังเกตการปฏิบัติงานของพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การเก็บขยะ การดูแลเด็กเล็ก การควบคุมงานก่อสร้าง ตลอดจนการติดตามตรวจสอบโครงการต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ดำเนินการเสร็จแล้วว่ามี ความเรียบร้อยหรือชำรุดเสียหายประการใด เช่น ถนน คลองส่งน้ำ การกำจัดขยะพร้อมทั้งแจ้งให้ผู้บริหารรับทราบถึงปัญหาดังกล่าวเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ทันที่

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้ผลการวิจัยนี้ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ให้มากขึ้นและมีคุณภาพในทุกด้าน โดยกำหนดให้มีแผนการมีส่วนร่วมให้ชัดเจน ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมรวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงการมีส่วนร่วมให้บังเกิดผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ให้มากขึ้น

2. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตลอดจนการให้ข่าวสารแก่ประชาชนในรูปแบบการสื่อสารสองทาง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากประชาชนมาปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจในภาพรวมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคกลาง และระดับประเทศ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้ผู้บริหารรัฐบาลระดับสูงในการนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดทำแผนระดับท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้ได้รูปแบบแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด และระดับประเทศ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2547). **องค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- _____. (2543). **คู่มือการปฏิบัติงานจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- จุฑามาศ ศรีศิริพันธ์. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จूरรัตน์ ราภา. (2539). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ในการป้องกันโรคเอดส์ กรณีศึกษา อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลดา แสงมณี. (2541). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดวงเดือน นกทวี. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครภูเก็ต**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรเดช นรัตถรักษา. (2550). **รัฐธรรมนูญ 2550 ฉบับประชาชน**. กรุงเทพฯ : ไทเนรมิต อินเทอร์เน็ตโปรดักส์ จำกัด.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2542). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). การติดตามคุณภาพและผลความสำเร็จของบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้งานทำหรือประกอบอาชีพ
อิสระ ในระหว่างปี การศึกษา 2550-2551. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.